

ในหลวงกับพลังน้ำ

จุดพลังแห่งน้ำพระทัย หลังรินสู่ใจราษฎร์

“...หลักสำคัญว่าต้องมีน้ำบริโภค
น้ำใช้ น้ำเพื่อการเพาะปลูก เพราะว่าชีวิต
อยู่ที่นั่น ถ้ามีน้ำ คนอยู่ได้ ถ้าไม่มีน้ำ
คนอยู่ไม่ได้ ไม่มีไฟฟ้า คนอยู่ได้
แต่ถ้ามีไฟฟ้า ไม่มีน้ำคนอยู่ไม่ได้...”

พระราชดำรัสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชทาน ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน เมื่อวันที่ 17 มีนาคม พ.ศ. 2529 ที่ทรงให้ความสำคัญกับน้ำ ในลักษณะ “น้ำคือชีวิต”

ในช่วง 60 ปีที่พระองค์ทรงครองราชย์ พระราชกรณียกิจของพระองค์นั้นได้ครอบคลุมในทุกงานการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะเรื่องน้ำและพลังน้ำ ซึ่งพระองค์ทรงสนพระราชหฤทัยเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งน้ำเป็นพิเศษมากกว่าโครงการพัฒนาอื่นเนื่องมาจากพระราชดำริอื่น ๆ

ดังนั้น “ในหลวงกับพลังน้ำ” การบรรยายที่จัดขึ้นโดยความร่วมมือของสถาบันปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย และกระทรวงพลังงาน จึงเป็นการบรรยายเพื่อเผยแพร่พระราชกรณียกิจด้านชลประทาน ในโครงการพัฒนาแนวคิดด้านพลังงานตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อเฉลิมพระเกียรติเนื่องในโอกาสทรงครองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี และได้จัดขึ้นที่การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.)

โดยได้รับเกียรติจาก ฯพณฯ พลอากาศตรี กำธน สินธวานนท์ องคมนตรี และคุณเกษม จาติกวณิช สองอดีตนายกรัฐมนตรี ผู้ว่าการการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย มาเป็นผู้ถ่ายทอดเรื่องราว เนื่องมาจากทั้ง 2 ท่านเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาพลังน้ำในระยะแรกของประเทศไทย และได้มีโอกาสเข้าเฝ้าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อสนองพระราชดำริในโครงการพัฒนาพลังน้ำอย่างใกล้ชิด

ฯพณฯ พลอากาศตรี กำธน ได้บอกเล่าเรื่องราวถึงความเป็นมาของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งมีความแตกต่างและไม่ซ้ำซ้อนกับโครงการของรัฐบาลว่า หลังจากที่พระองค์ทรงเสด็จขึ้นครองราชย์ ก็ได้กลับไปศึกษาต่อโดยเปลี่ยนจากวิชาวิศวกรรมเป็นวิชาทางด้านกฎหมายและการปกครอง เมื่อสำเร็จการศึกษาและเสด็จกลับประเทศไทย พระองค์ทรงเสด็จพระราชดำเนินออกเยี่ยมเยียนราษฎรทั่วประเทศ เพื่อทรงสอบถามถึงทุกข์ของราษฎรและปัญหาของราษฎรโดยตรงด้วยพระองค์เอง ซึ่งในขณะนั้นยังไม่มีโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริแต่อย่างใด เมื่อพระองค์ได้เข้าไปใกล้ชิดกับราษฎร ก็ทรงทราบข้อมูลจริงของแต่ละพื้นที่ จากนั้นพระองค์ทรงตรวจสอบข้อเท็จจริงจากแผนที่ แล้วจึงคิดออกมาเป็นแผนพัฒนา พร้อมกันนั้นในระหว่างที่พระองค์เสด็จไปตามชนบทนั้น ได้มีพระราชประสงค์ให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สภาพัฒน์) ติดตามไปด้วย เพื่อทำหน้าที่ดูแลแผนการทำงานต่าง ๆ โดยเฉพาะพื้นที่ตามเขตชายแดน

ซึ่งสภาพัฒน์ฯ เป็นผู้ตรวจสอบว่าโครงการที่จะทำการเข้าช้อนกับโครงการของรัฐบาลหรือไม่ หรือถ้าโครงการมีขนาดใหญ่ ต้องใช้งบประมาณค่อนข้างมาก พระองค์จะให้ทางสภาพัฒน์ฯ นำไปเสนอกับรัฐบาลก่อน เช่น โครงการพัฒนาลุ่มน้ำปากพนัง จ.นครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นโครงการที่ดำเนินงานโดยรัฐบาลตลอดระยะเวลา 3 ปี ตั้งแต่เริ่มโครงการนั้น ยังไม่มีความคืบหน้าแต่อย่างใด พระองค์จึงมีพระราชประสงค์จัดตั้งให้เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งปัจจุบันสามารถช่วยบรรเทาปัญหาอุทกภัย การขาดแคลนน้ำจัดในหน้าแล้ง และน้ำเน่าเสียจากนาุ้งกระทบนาข้าวให้แก่ชาวบ้านได้เป็นอย่างดี

ฯพณฯ พลอากาศตรี กำธน สินธวานนท์ องคมนตรี ได้กล่าวเพิ่มเติมอีกว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงสนพระราชหฤทัยเกี่ยวกับโครงการเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งน้ำมากที่สุด เนื่องด้วยราษฎรไทยส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร โดยเฉพาะราษฎรที่อยู่ห่างไกลในชนบท น้ำจึงเป็นสิ่งสำคัญที่สุดต่อการทำเกษตรและการประมง พระองค์ได้ทรงหาแหล่งน้ำ และส่งเสริมให้สร้างเขื่อนและสร้างฝายขนาดเล็กสำหรับการเก็บน้ำ อยู่เสมอ พร้อมทรงค้นคว้างานเข้าใจในระบบทั้งหมด จนกระทั่งรายละเอียดเล็กน้อยก็ทรงทราบ เช่น เขื่อนนี้มีพื้นที่เก็บน้ำเหนือเขื่อนสามารถจุน้ำได้เท่าไร และเมื่อถูกแสงแดดส่องในระยะเวลาานเท่านี้ น้ำจะระเหยออกไปเท่าไร

สำหรับโครงการพัฒนาแหล่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ก่อเกิดประโยชน์นานาประการแก่ราษฎรไทยและประเทศชาติอย่างมากมาย คือ

- ช่วยให้พื้นที่เพาะปลูกมีน้ำอย่างอุดมสมบูรณ์ สามารถทำการเพาะปลูกได้ทั้งฤดูฝนและฤดูแล้ง และช่วยให้ราษฎรมีรายได้มากขึ้น
- โครงการระบายน้ำออกจากพื้นที่ลุ่มอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในบริเวณขอบพรุ ได้ทำให้ราษฎรที่ไม่มีที่ดินเป็นของตนเองเข้าทำกินได้ และไม่ไปบุกรุกทำลายป่าแห่งอื่น ๆ ต่อไป
- การก่อสร้างอ่างเก็บน้ำขนาดต่าง ๆ พร้อมปล่อยพันธุ์ปลา ทำให้ราษฎรตามหมู่บ้านที่อยู่ใกล้เคียงมีปลาบริโภคภายในครอบครัว และเสริมรายได้
- ราษฎรมีน้ำที่สะอาดเพื่อการอุปโภคบริโภคอย่างพอเพียงตลอดปี ทำให้ราษฎรมีสุขภาพพลานามัยดีขึ้น

- บางโครงการได้ช่วยบรรเทาอุทกภัยในเขตชุมชนเมืองใหญ่ เช่น กทม. และปริมณฑล เช่น โครงการแก้มลิง
- โครงการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการผลิตไฟฟ้าพลังน้ำ ได้ช่วยให้ราษฎรที่อยู่ในป่าเขา ในท้องที่ทุรกันดารได้มีไฟฟ้าใช้ สำหรับแสงสว่างในครัวเรือนและทำการเกษตร
- โครงการพัฒนาแหล่งน้ำ เพื่อการรักษาต้นน้ำลำธาร อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งทำให้พื้นดินชุ่มชื้น และป่าไม้ตามแนวสองฝั่งลำธารเขียวชอุ่มตลอดปี และยังป้องกันไฟป่า

นอกจากนี้ คุณเกษม จาติกวณิช อดีตผู้ว่าการการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยคนแรก ได้เล่าเสริมว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงสนพระราชหฤทัยในเรื่องน้ำและเขื่อนเป็นพิเศษ ดังนั้นจุดเริ่มต้นของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย จึงได้เกิดขึ้นจากพระราชบัญญัติการไฟฟ้าอันธิ เมื่อปี พ.ศ. 2500 นอกจากนี้ เขื่อนภูมิพลหรือเขื่อนการไฟฟ้าอันธิยังเป็นเขื่อนที่เกิดขึ้นจากโครงการพัฒนาลุ่มแม่น้ำปิงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ด้วยวัตถุประสงค์หลักเพื่อผลิตกระแสไฟฟ้าพลังน้ำแหล่งใหญ่ของประเทศ ที่ผลิตไฟฟ้าให้กับประเทศจำนวนมาก พร้อมทั้งยังใช้ประโยชน์ในการเก็บกักน้ำเพื่อการเกษตรในพื้นที่โดยรอบอีกด้วย

ด้วยโอกาสในการทำงานสนองเบื้องพระยุคลบาทอย่างใกล้ชิดอยู่เสมอ คุณเกษมได้เล่าเรื่องราวในอดีตเพิ่มเติมว่า โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริหลาย ๆ โครงการสามารถสำเร็จลงได้เป็นอย่างดี ด้วยพระบารมีของพระองค์ เนื่องด้วยโครงการใหญ่ ๆ ต่างล้วนต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก ซึ่งหากเป็นบุคคลอื่น ๆ ก็อาจจะคิดแต่เรื่องผลตอบแทนเป็นหลัก แต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงทอดพระเนตรการณ์ไกลว่าโครงการนี้จะเกิดประโยชน์ต่อประชาชนชาวไทยโดยรวมมากน้อยแค่ไหนเป็นสำคัญ ซึ่งบางโครงการไม่สามารถเกิดขึ้นได้ถ้าหากไม่มีพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อาทิ โครงการเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ ซึ่งเป็นโครงการที่มีประโยชน์มากในการแก้ปัญหาน้ำท่วมในภาคกลางในช่วงน้ำมาก และการขาดแคลนน้ำในการเพาะปลูกและอุปโภคบริโภคในช่วงหน้าแล้ง แต่เนื่องจากสถานการณ์ที่ตั้งของเขื่อนอยู่ในเขตพื้นที่ทำนาคกลาง ซึ่งชาวบ้านในพื้นที่ไม่ต้องการย้ายออกไป เมื่อพระองค์ทรงชี้แจงให้ทุกคนเห็นถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการสร้างเขื่อนแล้ว พร้อมกันนั้นทางภาครัฐได้เข้ามาสนับสนุนผลตอบแทนให้กับชาวบ้านที่ย้ายออกไปอย่างยุติธรรม โครงการนี้จึงสำเร็จลงได้ด้วยพระบารมีของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

นอกจากนี้ พระองค์ทรงมีพระราชดำรินในการต่อเติมและการสร้างประโยชน์จากเขื่อนผลิตกระแสไฟฟ้าพลังน้ำที่เสร็จแล้ว พระองค์ทรงมีความเป็นห่วงต่อไปอีกว่าจะเกิดปัญหาอะไรติดตามมาอีกหรือไม่ เช่น ปัญหาตะกอนในเขื่อนที่จะมีมากขึ้นเรื่อย ๆ และต้องมีสักวันหนึ่งที่ตะกอนเต็ม เมื่อเต็มแล้วจะแก้ไขอย่างไร พระองค์ทรงพระราชทานแนวทางให้กับ ๆ พณฯ องคมนตรีให้คิดหาทางแก้ไขปัญหาดังเตรียมเอาไว้ ซึ่งท่านองคมนตรีได้ตอบพระองค์ว่า คงต้องใช้เวลากว่าหลายร้อยปีข้างหน้ากว่าตะกอนจะเต็มเขื่อน พระองค์จึงตรัสล้อเล่นกับท่านองคมนตรีว่า ถ้าคิดวิธีออกก็ให้เขียนใส่กระดาษแล้วใส่หิ้งไว้เพื่อให้คนรุ่นหลังมาขุดไปใช้ได้อีกในอนาคต ซึ่งเห็นได้ว่าในทุกปัญหาอันเกี่ยวเนื่องกับความเป็นอยู่ของราษฎรไทย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ทรงให้ความสำคัญและทรงมองอย่างรอบคอบและรอบด้านอยู่เสมอ ดังนั้นเมื่อ “น้ำ” คือชีวิตของราษฎร พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึงทรงงานอย่างหนักมาโดยตลอด ด้วยหวังให้ราษฎรของพระองค์ได้อยู่เย็นเป็นสุข มีอาชีพ มีรายได้ และการอยู่อย่างพอเพียง ซึ่งพระปรีชาสามารถในการจัดการทรัพยากรน้ำในโครงการต่าง ๆ รวมไปถึงโครงการผลิตกระแสไฟฟ้าด้วยพลังน้ำผ่านแนวพระราชดำริ ทำให้พระองค์ได้รับขนานพระนามว่า **“ครุฑทรัพยากรน้ำของแผ่นดิน”**

โครงการพระราชดำริต่าง ๆ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวต่างมีความเชื่อมโยงเกี่ยวข้อยกันทุกด้าน ทั้งป่า น้ำ ดิน และคน โดยเฉพาะโครงการทางด้านน้ำและพลังน้ำ ที่ถือเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนา พระองค์ทรงทำทุกอย่างทุกขั้นตอนเพื่อประโยชน์สุขของพสกนิกรไทย และการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศชาติ ดังที่นายปราโมทย์ ไหม้กลัด อดีตอธิบดีกรมชลประทาน ผู้มีโอกาสรับใช้ได้เบื้องพระยุคลบาทอย่างใกล้ชิดเกี่ยวกับกรแก้ไขปัญหาและพัฒนา **“แหล่งน้ำ”** ได้เคยกล่าวไว้ในหนังสือพิมพ์ประชาชนชาติธุรกิจ ฉบับวันที่ 5-10 ตุลาคม พ.ศ. 2538 ว่า **“...งานของพระองค์ท่านมีตั้งแต่ ถ้าน้ำขาดแคลนก็จัดหา น้ำ และเมื่อน้ำท่วม น้ำมากก็จัดการ บรรเทาให้น้อยลง เมื่อน้ำเน่าเสีย ก็ต้องมีจัดการทำงานด้านน้ำทั้งหมด ท่านจะทราบปัญหาอย่างละเอียด...”**

His Majesty the King and the Hydropower

The Power of His Kindness Pouring out to His People

“...An important principle is that there must be water for consumption, use and agriculture because life is there. If there's water, man can live. Without water, people can't live. No electricity, people can still live, but with no electricity and water, people can't live...”

The royal saying of His Majesty the King at the Chitralada Palace on March 17, 1986 put prime concern on water that **“Water is life.”**

During the 60 years of his reign, His Majesty the King's multifarious duties have covered every work of national development, especially water and hydropower, in which His Majesty the King has put his interest. The development of water sources, in particular, has received more attention than other Development Projects from the Royal Initiatives.

Therefore, **“His Majesty the King and Hydropower”**, a lecture organized at the Electricity Generating Authority of Thailand (EGAT) through the cooperation of the Petroleum Institute of Thailand and the Ministry of Energy, is the one that disseminated His Majesty the King's multifarious duties on irrigation in the project of energy development according to His Majesty's royal initiatives to commemorate His Majesty's 60th Anniversary Accession to the Throne.

The event was honored by His Excellency Air Vice Marshal Kamthon Sindhavanond, Privy Councilor, and Mr. Kasem Chatikavanij, two former governors of EGAT, to relate the stories as both of

them played significant roles in developing hydropower in Thailand in the first phase. They were granted the royal audience with His Majesty the King to satisfy His saying in developing hydropower.

His Excellency Air Vice Marshal Kamthorn Sindhavanond, Privy Councilor, talked about the background of Development Projects from the Royal Initiatives, which is different from and not overlapping with the state projects. After His coronation to the throne, he went back to study by changing his major from engineering to law and government. After his graduation, he returned to Thailand and started to visit His subjects nationwide in order to ask of their well-being and livelihood, as well as problems by himself. Then, there was still no Development Project from the Royal Initiatives. When he was close to the people, he learned of real information of each local area. After that, he examined the fact from maps and thought out development projects. Concurrently, during his visit to the countryside, he asked the Office of the National Economic and Social Development Board (NESDB) to go along to take care of various plans, especially the border areas. The NESDB would inspect whether the projects duplicated with any of the government. If it's a large project and needed huge budget, His Majesty would let the NESDB propose to the government. For example, Pak Phanang Basin Development Project in Nakhon Si Thammarat province which was implemented by the government during its first 3 years but there's no progress yet. His Majesty, therefore, purposed the establishment to be a Development Project from the Royal Initiatives. Right now, it can well relieve problems of flood, water shortage in dry season and water pollution from shrimp farm affecting rice farm for villagers.

His Excellency Air Vice Marshal Kamthorn Sindhavanond, Privy Councilor, added that His Majesty the King was most interested in the water resource development projects as most Thais are farmers. For people in remote rural areas, in particular, water is the most important thing for agriculture and fishery. His Majesty the King always seeks for water resources and promotes the construction of dams and small dikes for water collection. He also researches until he totally understands the system, even minute details. For example, how much this dam can contain water, and under the sunlight for this period of time, how much water evaporates.

Water resource development project due to His Majesty's the King's initiatives have created a host of benefits to Thai people and the country as follows:

- Agricultural areas are richly watered, able to cultivate in both rainy and dry season, creating more income to people
- Water draining project from low-lying areas according to the royal initiatives in border of swamps have enabled people with no land of their own to make a living there and not to invade other forest areas.
- The building of various sizes of water reservoir and releasing fishes can make people in the vicinity to have fish for their family's consumption and have more income.
- People have clean water for sufficient consumption and use throughout the year, equipping them with better health
- Some projects have relieved floods in large city communities e.g. Bangkok and its environs e.g. Monkey Cheek Project.
- Water resource development project for hydropower generation has helped people living in mountains and forest in remote rural areas to have electricity for lighting in the household and agriculture.

- Water resource development project to preserve watershed areas according to His Royal Initiatives can moisturize the soil and forests along both stream banks to be lush green all year round. It can also prevent bush fire.

In addition, Mr. Kasem Chatikavanij, the former EGAT Governor, added that His Majesty the King was specially interested in water and dams. Therefore, the debut of EGAT was from the Yanhee Electricity Authority Act in 1957. Bhumibol Dam or Yanhee Electricity Authority Dam was emerged from Ping River Basin Development Project of His Majesty with a principal objective to generate a large hydropower in Thailand. The dam can be used to contain water for agriculture of the area in the vicinity.

Having chances in working closely to serve His Majesty, Mr. Kasem talked more about the past. Many projects due to His Royal Initiatives can be accomplished very well because of His Majesty's charisma. This is because large projects need a huge amount of budget. If it's other people, they would principally think about the returns. However, His Majesty the King is very visionary how much this project will benefit Thais on the whole. Some projects cannot be materialized without His Majesty the King. For example, Pasak Chonlasit Dam Project, a very beneficial project in solving flood problem for the central region. However, the site of the dam is in the rice field area in the central region and local people did not want to move. Nevertheless, when His Majesty explained the benefits all would get from the dam construction, while the public sector supported the fair returns to those who had to move, this project ended successfully owing to the charisma of His Majesty the King.

In addition, His Majesty had the idea in adding and creating benefits from existing hydropower dams. He was concerned about the problems that may follow. For example, sediments in the dam would increase and one day they will fill up, how to solve the problem. His Majesty thus provided some directions to His Excellency Privy Councilor to prepare for the solution. The Privy Councilor answered that it would take several hundred years before the sediments would fill up the dam. His Majesty then said jokingly that if he could think out the solution, he should write it on a piece of paper, put it in a jar and bury it for next generations. It can be seen that His Majesty always puts prime concern and meticulous and well-rounded consideration on all problems related with the livelihood of Thais.

Therefore, when "water" is the life of his people, His Majesty the King has worked so hard, hoping that His people would live happily, have profession and income in sufficiency. His intelligence in managing water resources in many projects, including Hydropower Project through His Initiatives has earned His Majesty the name "Teacher of Water Resources of the Country."

Various projects according to His Royal Initiatives are all connected – forest, water, soil and man. Water and hydropower project, in particular, is regarded the essence of development. His Majesty has done everything in every step for the benefits of His people and sustainable development of the country. Mr. Pramote Maiklat, the former Director-General of the Royal Irrigation Department who had a chance to closely serve His Majesty the King about the solution and development of "water resources" said to Prachachart Turakij Newspaper dated 5-10 October 1995, "His work is wide ranging. With water shortage, He acquires it. With floods and too much water, He manages to lessen it. With water pollution and water management required, He knows the problem in details."